

Ljubljana Državni svet Republike Slovenije, Komisija za regionalni razvoj, str. 7–16.

Plut, D. (1998) *Slovensko kmetijstvo in sonaravni regionalni razvoj*. V: Kmetijstvo in okolje: zbornik posveta, Bled, 12. – 13. 3. 1998. Ljubljana, Kmetijski inštitut, str. 29–35.

Ravbar, M. (2000) *Regionalni razvoj slovenskih pokrajin*. V: Regionalni razvoj v Sloveniji. Ljubljana, Inštitut za geografijo. (Geographica Slovenica, l. 33, str. 2, str. 9–81).

Ravbar, M., Klemenčič, V. (1997) *Razvoj slovenskega podeželja 2. Opustela hribovja, gomazeče doline*. Delo, 39, 102 (12. 04.), str. 33–34.

Rednak, M., Cunder, T., Volk, T., Jerič, D. (1997) *Primerjava kmetijske politike in zaščite kmetijstva*. V: Slovensko kmetijstvo in Evropska unija: študija v okviru raziskoval-

nega projekta CRP Zemlja: Učinki vključevanja Slovenije v mednarodne integracije na slovensko kmetijstvo. Ljubljana, ČZD Kmečki glas, str. 143–180.

Slovenski kmetijski okoljski program: 2001–2006 (2001) Hrustelj–Majcen, M., Paulin, J., (ur.). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Slovensko kmetijstvo in Evropska unija: študija v okviru raziskovalnega projekta CRP Zemlja: Učinki vključevanja Slovenije v mednarodne integracije na slovensko kmetijstvo. Ljubljana, ČZD Kmečki glas.

Strategija razvoja slovenskega kmetijstva (1992) Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo.

The development and future of CAP. Brussels, Luxembourg, Commission of European Communities. (Supplement, 5)

Vadnal, K. (1987) *Kmetijska politika Evropske gospodarske skupnosti*. Sodobno kmetijstvo, l. 20, št. 7–8, str. 299–303.

Zakon o kmetijstvu – Zkme, Uradni list RS, št. 54/2000.

Zakon o spodbujanju razvoja demografsko ogroženih območij v Republiki Sloveniji – ZSDOO, Uradni list SRS, št. 1990.

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja – ZSRR, Uradni list RS, št. 60/1999.

Zakon o spremembi zakona o spodbujanju demografsko ogroženih območij, Uradni list RS, št. 12/1992.

Zasnova strategije in metodološke osnove celovitega razvoja in urejanja podeželja (1997) Kovačič, M. (ur.). Ljubljana, Ministrstvo za znanost in tehnologijo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Domen ZUPANČIČ

Logika vernakularne arhitekture nasproti novemu grajenemu tkivu

Bele lise prostorskega načrtovanja

Vernakularna arhitektura je preverjena arhitektura, tako v času kot materialu in funkciji. Prikazana je sistemska napaka, ki se je pokazala ob izrednem dogodku – močni nalivi v kratkem časovnem obdobju. Načrtovanje in razvoj podeželja je proces, v katerem sodeluje množica strokovnjakov, uporabnikov prostora in ostalih uradov ter ustanov. V občini Kranjska Gora je bila komunikacija med občino, občani in strokovnim krogom intenzivna in kakovostna. Ocenjujem jo kot šolski primer pravilnega komuniciranja. Navkljub temu pa se je ob izrednem dogodku pokazalo nekaj šibkih členov v tej verigi – bele lise v matriki prostorskega načrtovanja.

Vernacular architecture is known architecture in time and material, as well as function. The article deals with a systems failure, which occurred during a contingency – strong rain in a short time period. Planning and development of the countryside is a process, in which many experts, users, other offices and institutions participate. In the municipality of Kranjska Gora communication between the local authority, inhabitants and professionals was intense and good. I dare say, it was an exemplary case of correct communication. Nevertheless, a recent calamity showed several weak links in this chain – a glitch in the physical planning matrix.

Ekonomika gradnje
Načrtovalski proces
Poplave
Sistemske napake
Sonaravni razvoj
Uporabnik prostora
Vernakularna arhitektura
Življenjski cikel

Building economics
Floods
Life cycle
Planning process
Spatial user
Sustainable development
System failure
Vernacular architecture

1. Uvod

Bela lisa pomeni, da matrika procesa še vedno deluje in so rezultati verodostojni, vendar ne zajemajo širine intervala, kot bi ga lahko, ker ni določenih podatkov. Po-

manjkljive baze podatkov niso zajemale nekdanjih strug hudournikov. Zaradi, na prvi pogled, drobne napake je v nadaljevanju sledila verižna reakcija so bili poplavljeni deli vasi. Nastala je materialna škoda, ki jo bo morala povrniti

občina in posledično država, saj so imele vse zgradbe urejene papirje o graditvi in niso bile črne gradnje. Nobena od poplavljenih parcel tudi ni bila označena kot poplavna. Analitični del, kjer so obdelani podatki in fotografije poplav, je jasno prikazal

kakovost starega grajenega tkiva vasi – vernakularna arhitektura. Kakovost gre iskati v tem, da noben od teh objektov ni bil poplavljen, kar dokazuje, da so ti objekti postavljeni v prostor premišljeno in so časovno preverjeni. Rešitve sistemskih napak so nujne in zahtevajo popolno aktivno komunikacijo med vsemi akterji, iskreno sodelovanje in izmenjavo baz podatkov. Nujen je prehod iz zgolj ekonomske arhitekture in urejanja prostora v ekonomično celostno načrtovanje razvoja, kjer se življenjski cikel (LCA) objekta močno podaljša in na dolgi rok vpliva na makroekonomske kazalce regije, države. Velik del se skriva v pravilni davčni politiki in bolj selektivni strategiji zavarovalnic. S primernimi strateškimi prijemi se s pomočjo davčnih dajatev in zavarovalnih premij, ki so vezane na GIS-sisteme, dosega zastavljen cilj. Te ekonomske poteze lahko vplivajo na trg nepremičnin, da se organizirajo interesne skupine, ki zamenjajo solistične graditeljske akcije z organiziranimi in pravilno zastavljenimi zaidalnimi načrti. Povzamem lahko, da vernakularna arhitektura je in bo eden od pomembnejših elementov, ki določa smernice novonastajajoči arhitekturi. Nikakor s tem ne mislim, da je to vračanje v črno kuhinjo, temveč taka arhitektura skriva v sebi veliko modrost. Trdim, da je v njej prikazanih nekaj osnovnih aksiomov arhitekture, le videti jih je treba.

2. Sistemska napaka v načrtovanju podeželja

Načrtovanje in razvoj podeželja je zahteven proces. Vpletenih je veliko število dejavnikov, ki pa izhajajo iz treh izrazitejših skupin:

- prostor in elementarni pogoji, ki izhajajo iz njega;
- uporabniki prostora (ekonomski, socialni);
- strategija razvoja od naselja, občine do regije, države, skupnosti regij.

Načrtovanje je proces, v katerem se dejansko nariše in opiše to, s čimer se strinja večina, kar utemelji stroka in kar je v skladu s smernicami razvoja na ravni regije in države. To je dokaj logična definicija, ki ne potrebuje posebnega utemeljevanja. Doseganje širše enotnosti v tem procesu je dolgotrajno delo, toda navkljub neprenehnemu preverjanju podatkov na eni in drugi strani se pojavljajo »bele lise«. Bela lisa pomeni, da matrika procesa še vedno deluje in so rezultati verodostojni, vendar ne zajemajo širine intervala, kot bi ga lahko, ker ni določenih podatkov. Tu govorimo o sistemski napaki, kjer je iskanje krivca oteženo in ni jasno razberljivo, kdo je resnično kriv za napako. Pri sistemskih napakah v prostoru zasledujemo verižno reakcijo negativnih dogodkov v časovnem zaporedju. Več o tem bom prikazal v praktičnem delu članka.

Razvoj je skupni imenovalec večine dejavnikov v načrtovalskem procesu. Pri načrtovanju prostorskih planov, redov, načrtov itd. se načrtovalska skupina usmerja v doseganje razvojnih stopenj. Tu postane delo načrtovalca najbolj zanimivo, saj je pojem razvoja med interesnimi skupinami lahko popolnoma različen. Zato menim, da je potrebno določiti okvirni koridor pojma razvoja v odnosu do prostorskega načrtovanja.

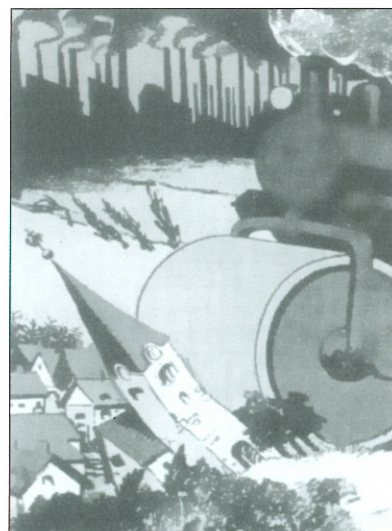
Kaj je razvoj v odnosu do prostorskega načrtovanja?

Razvoj je nelinearen proces, ki zajema najširši možni spekter – celo-

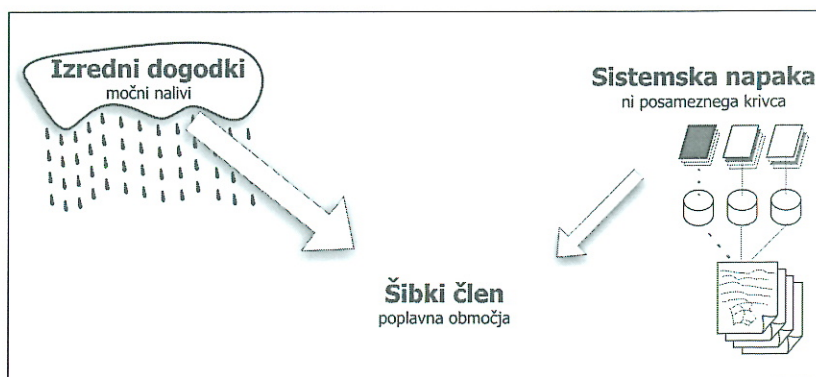
to. Trajni razvoj zahteva aktivno sodelovanje vseh, ki so del tega procesa. Tak razvoj je možen le, če je: zajem podatkov več-ravninski in neodvisen

- prenos informacij neoviran
- vzpostavljena kakovostna analitična raven
- učinkovita racionalna obdelava informacij – uporabno znanje
- komunikacija vseh sodelujočih – vertikalna in horizontalna
- proces odločanja takšen, da omogoča več rešitev, ki vodijo do istega cilja (na ravni odločanja je možnih več scenarijev razvoja)

V nadaljevanju bom prikazal, da je samo tak razvoj primeren za kakovostno bivanjsko okolje, ki kar najmanj obremenjuje okolje in njegove vire, ter da so investicije v tak razvoj manjše kot stroški neupoštevanja takega razvoja.

Slika 1: Kako naj novo preživi ob starem?

Shema 1: Sistemska napaka.

Izhodišča

Prostor je en sam, vsaj v teh dimenzijah, v katerih živimo ljudje. Poenostavil bom delitve prostora in izpostavil dve enoti: naravno krajino in umetno, grajeno krajino. Naravna krajina obdaja umetno grajeno krajino, jasno je, da obe vplivata druga

na drugo. Obravnava ene enote neodvisno od druge ni mogoča, predvsem so pomembni robni pogoji, npr. rob naselja ob hribu, usek gozdne ceste ali mokrišče ob naselju. Načrtovanje se dotika tudi teh območij, ki zahtevajo še posebne baze podatkov in študije. Prav tu so najbolj

potrebne interdisciplinarne načrtovalske skupine, ki omogočajo širok spekter že pri analitičnem procesu in s tem posledično boljši rezultat.

Umetno, grajeno krajino pa bom grobo razdelil na dve skupini, prva je staro grajeno tkivo (vernakularna arhitektura), drugo je novo grajeno tkivo. Seveda taka razdelitev sproža pomisleke, vendar bo v nadaljevanju članka vse jasno opredeljeno in utemeljeno.

Vernakularna arhitektura je:

- odsev celostne in postopne rasti ter razvoja uporabnika prostora – graditelja
- premišljena in usmerjena v iskanje trajnih rešitev
- v tesni povezavi z bivanjem in gospodarstvom (dejavnostjo)
- racionalno umeščena v okolje
- enotna v materialu, postavitvi, detajlu, organizaciji notranjih in zunanjih prostorov
- individualna in povezovalna
- določa regijo
- časovno preverjena

Novo grajeno tkivo (večina) – grajeno po letu 1960 je:

- gradnja z neopazno ali izgubljenim logiko
- konfliktno do okolice in same sebe (forma, lokacija)
- disharmonično v uporabi materialov z neupoštevanjem lokalnih dejavnikov (mikro in makro lokacija)
- šibko povezano ali nepovezano z bivanjem in dejavnostjo
- individualno in nepovezano
- razpršeno zunaj robov naselja
- takšno, da upošteva ekonomiko nepremičninskega trga in NE ekonomike bivanja

3. Praktični primer

3.1 Občina Kranjska Gora in izredni nalivi v avgustu 2003

Občina Kranjska Gora leži v Zgornjesavski dolini, ob tromeji med Slovenijo, Avstrijo in Italijo. Z južnim robom sega v Triglavski narodni park v Julijskih Alpah. Je pretežno gorata in hribovita občina, je precej vodnata in izviri so zelo pogosti. Poznana je kot zimsko smučarsko središče in dobra izhodiščna točka za vse pohodnike, hribolazce, kolesarje, aktivne športnike in tudi pasivne turiste, ki si želijo miru iskrene narave.

Območje je specifično, občutljivo in potrebuje skrbno načrtovanje z upoštevanjem čim širšega spektra dejavnikov. Navkljub povečanim zunanjim pritiskom (turizem in z njim povezana infrastruktura) se je med občino, občani (javnostjo) in načrtovalci razvil kakovosten dialog. Komunikacija je odprta in usmerjena k iskanju rešitev. Izdelana je velika baza podatkov, od fototeke do statističnih baz podatkov, vezanih na podatke prostora (GIS). Kritičnost javnosti in interdisciplinarnost načrtovalske skupine sta bili pravilno uravnoteženi, zato bi primer občine Kranjska Gora označil za »šolski primer«
dobre komunikacije med uporabniki prostora, načrtovalci, uradi in občino.

Slika 2: Vernakularna arhitektura in prostor

Slika 3: Novo grajeno tkivo ne upošteva ekonomike gradnje

Toda navkljub skrbnemu načrtovanju, aktivni soudeležbi občanov in občinskih služb pri načrtovanju, se je ob izrednih dogodkih izkazalo, da ima še tako obširna baza podatkov bele lise. Izredni nalivi v avgustu 2003 so pokazali na šibke člene v celotnem procesu. Spodaj opisani dogodki kažejo, da teoretični del ni zajemal dovolj širokega spektra podatkov. Prikazal bom posledice hudournika Tofov graben iz Gozda – Martuljka in dva primera posledic visokih voda v naselju Rateče.

3.2 Naselje Gozd – Martuljek

Na območju naselja in bližnje okolice so prikazane lokacije kritičnih točk in območij v prostoru. Med nalivi so se kritične točke in območja povezali med seboj in nastala je verižna reakcija z negativnim rezultatom za uporabnike prostora.

Vektor *a* je osnovna struga Tofovega grabna, ki se izliva v reko Savo, med nalivi se je zamašilo oziroma zapolnilo z gruščem v točki *A*. Tam je prelivni rob. Njegova funkcija je zaustavitev navala hudournika in zbiranja materiala, ki ga hudournik nosi s seboj. Zaradi polnega zbiralnika in nezmanjšanega dotoka vode se je smer odtekanja spremenila. Hudournik jo je ubral v smeri vektorja *b* in se usmeril po svoji stari strugi (rdeča črta). Zaradi nepravilnega urejanja polja in izravnava travnikov se je razlil hudournik po širšem območju – območje *B*. Verižna reakcija je stekla. Poleg tega je bil prehod pod kolesarsko stezo zadelan s starimi štori, ki so imeli funkcijo blokiranja prehoda prek travnika. Prav ta ovira je omogočila zadrževanje vode in nastala je manjša akumulacija vode. Voda je dobila večjo potisno moč in posledično hitrost toka ter je nenadzorovano tekla po poljih, kar označuje vektor *c*. V nadaljevanju poti je tok vode poplavljal območja *D* in *E*. Voda je izgubila vodostaj in hitrost toka šele na območju *F*.

S pregledom fotografij, narejenih tistega dne, in primerjavo s kartami ter DOF je neizpodbitno eno dejstvo: vsi starejši objekti grajeni pred letom 1960 so bili na suhem.

Na primeru območja *F* se jasno vidi kakovost starega grajenega tkiva, ki upošteva prostorske dejavnike. Voda je poplavlila polje in začasn gospodarski objekt (napravo) –

Slika 4: Tok hudournika

Slika 5: Vršaj pod točko A

Slika 6: Akumulacija na območju B

Slika 7: Poplavljen polje vektor C

kozolec. Vitalnejši deli posesti so bili na suhem – gospodarsko plospje, kašča in hiša. Jasno je, da je bil nekdanji graditelj iskren uporabnik prostora in je v čim širši meri upošteval danosti prostora, klime, flore in ostale lokalitete.

Grajeno tkivo v Gozdu – Martuljku ne presega robov naselja in stoji na gradbenih parcelah in s tem ustreza predpisom. Poplavljeni objekti niso legalizirane črne gradnje. S tem je prvi dejavnik napake odstranjen, naslednji dejavniki pa so že ločeni od posameznika in imajo širše zaledje – so del institucij, uradov, občine, ministrstev. Preverjanje dejavnikov in iskanje krivca je oteženo, če ne kar nemogoče. V primeru Gozda – Martuljka, gre za sistemsko napako, kjer se bela lisa matrike jasno vidi.

3.3 Naselje Rateče

Tudi v tem naselju je bil opazen enak vzorec, kot sem ga opisal za Gozd – Martuljek. V Ratečah se je izraziteje pokazala disharmoničnost med načrtovanjem in realnostjo – novodobnim graditeljem. Bolj kot v Gozdu – Martuljku je tu opazna gradnja zunaj roba naselja na kmetijskih površinah in na povsem nesprejemljivih lokacijah. Lahko rečem, da je tudi to del sistemske napake, ki pa ni vezana na podatke iz prostora, ampak na komunikacijo med uradi in uporabniki prostora.

Srž takih »graditeljskih akcij« je v lastništvu in razumevanju lastništva kot takšnega, parcela je last graditelja – *»Je moja! In bom delal z njo tako, kot jaz hočem!«* Ni v sklopu naselja – je zunaj roba. Navkljub

možnosti graditve v sklopu naselja in ga tako gostiti, zapolniti vrzeli, se investitor odloči drugače. Svojo parcelo bo prekvalificiral iz kmetijskega zemljišča v stavbno ter na njej postavil svoj dom. Na upravni enoti bo dobil vsa potrebna dovoljenja na osnovi dokumentacije, ki jo bo vložil, in veselo zgradil svoj dom. Postal bo srečen.

Potem pa se dogodi izredni dogodek in se šele tedaj pokaže, kako škodljive so takšne solistične akcije graditeljev.

Naslednji primer prikazuje logičnost graditve nekdanj in danes. Stari del vasi je grajen nad cesto v hribu in tako ne posega v kakovostni položni del terena, ki se razprostira pod cesto. Novo grajeno tkivo pa se je razlilo prav na tem območju, ki je kakovostno (pogledi, dostopi), osončno, teren je raven in omogoča lažjo gradnjo. Na prvi pogled je lokacija sprejemljiva. Šele z natančnejšim opazovanjem se izkaže, da je celotno območje poplavno. V teh nalivih so se domneve in opozorila izkazali za pravilne – poplavilo je več kot polovico objektov pod ravnijo ceste.

Ponovno se je izkazalo, da je vernakularna arhitektura preživela in nova arhitektura doživela novo izkušnjo.

Slika 8: Vernakularna arhitektura je časovno preverjena

Slika 9: Območje E in F

Od 140 km gozdnih cest v občini jih je 120 km poškodovanih oziroma neprevoznih, torej 86 %.

Škoda je precejšnja. Dejavnikov zanjo je več, med drugimi posrednimi krivci sta tudi prostorsko načrtovanje in arhitektura. Nedvomno se zastavi vprašanje, ali bi se dalo škodo takih razsežnosti omiliti. Preprečiti nikakor ne, saj nikoli ne moremo imeti vseh podatkov prostora, ki bi omogočali celotno projekcijo vseh dogodkov. Odgovor je da, lahko bi jo precej omili.

Kot sem omenil že uvodoma o razvoju, je vlaganje v trajni razvoj manjše kot stroški neupoštevanja takega razvoja. Za primerjavo pogledjmo projekte EU, cena projekta čezmejnega sodelovanja ima zgornjo mejo 50.000 EUR oziroma približno 12 mio SIT. V primerjavi s škodo znaša 3 % vrednosti. Odgovor je jasen, s projektom, vrednim 3 % investicije, bi lahko omilili nastalo škodo. Investicija v tem primeru je zmanjšana višina škode na račun obnove baze podatkov, po-

večane povezave med stroko in aktivnejše komunikacije.

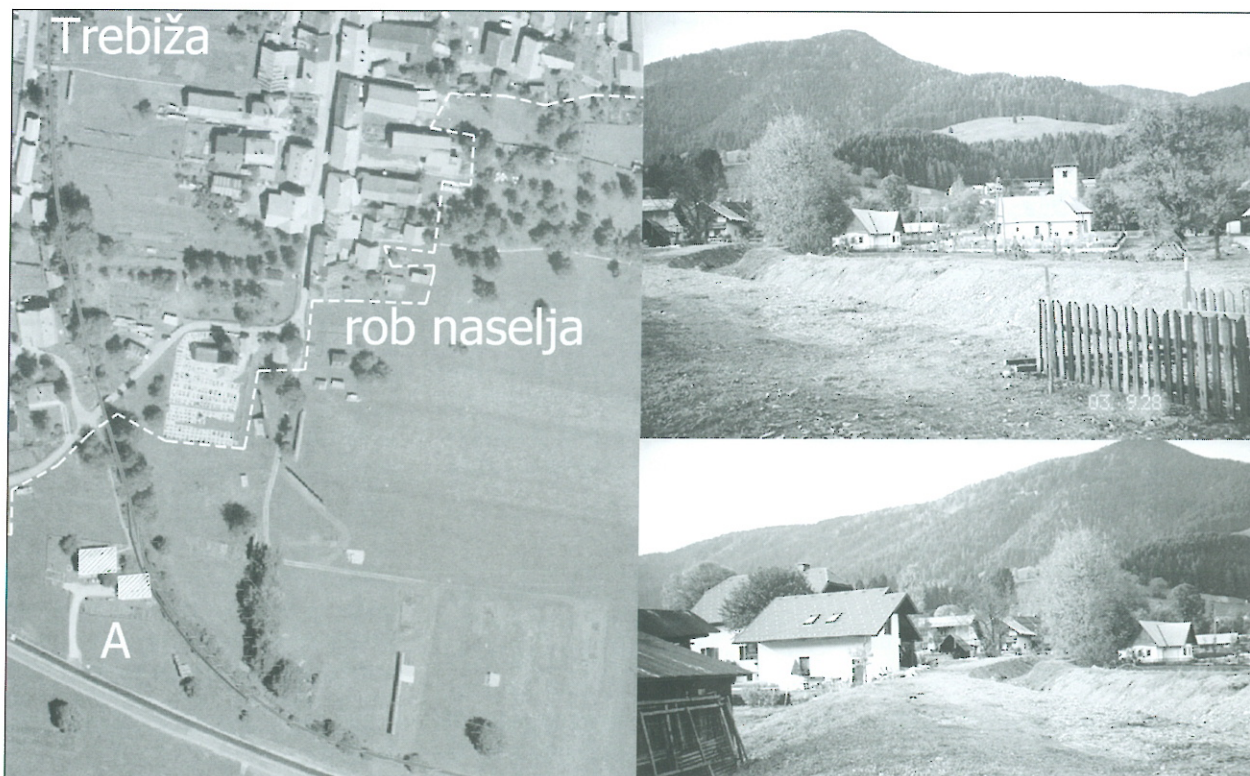
Projekt preučitve poplavnih območij, območij zemeljskih plazov in ostalih dejavnikov, ki negativno vplivajo na prostor, bi omogočal boljše upravljanje s prostorom. Možni bi bili scenariji delovanja v kriznih situacijah in s tem bi bile dane smernice pri procesu odločanja. Transparentnejša organizacija podatkov in njihovega prikaza v prostoru bi bila koristna za vse. Morda bi tudi kakšnega »solo« graditelja zunaj naselja usmerili in ozavestili, kakšne so lahko posledice neupoštevanja pravil igre.

4. Rešitve

Da ne bo pomote, vernakularna arhitektura je nastala v daljšem časovnem obdobju, mnogo objektov je izginilo, in ni vsa kakovostna. Ne gre za vračanje v črno kuhinjo in kuhanje polente nad ognjiščem, kar se morda zdi na prvi pogled. Ti objekti nam govore o načinu življenja in bivanja v danem prostoru in jih prikazujejo. Učijo nas upravljanja z naravnimi viri, ekonomiko v najširšem smislu. Zgodba se začne že pri pravilnem sekanju lesa, izbiri materialov, logičnem zaporedju gradnje in povezanosti z naravo in pojavi v njej (kar so tudi deževja).

Preglednica 1: Ocena škode nalivov v občini Kranjska Gora (povzeto iz poročila)

Strokovna komisija v občini Kranjska Gora je ocenila škodo na:	
gozdnih cestah	102 mio SIT
kmetijskih zemljiščih	120 mio SIT
vodotokih	137 mio SIT
gradbenih objektih in javni infrastrukturi	22 mio SIT
vodovodnem omrežju	40 mio SIT
Skupaj	423 mio SIT

Slika 10: Gradnja izven roba naselja

4.1 Življenjski cikel

Vernakularna arhitektura je zgrajena in stoji na aksiomih, vse spominja na matematiko, nima ničesar, kar ni nujno potrebno. Upoštevan je dolg življenjski cikel procesov in delov objektov ter celote. Vpeljava večgeneracijskega življenjskega ciklusa izključuje kratkoročno nepremišljeno investicijsko politiko, ki ima slab vpliv na celoto. Celoto v današnjem svetu gospodarstveniki in politiki razumejo kot makroekonomske kazalce (nezaposlenost zaradi preseljevanja, povečani življenjski stroški, neracionalna raba naravnih neobnovljivih virov, inflacija ...). Načrtovalec prostora mora imeti v ekipi ekonomsko stroko, saj procesi razvoja prostora močno vplivajo na ekonomske kazalce območja in regije. Pri prostorskem razvoju je potrebna uravnoteženost med življenjskim ciklusom in pričakovano povrnitvijo investicije, nujna je prisotnost države. Strategija razvoja mora upoštevati dolgoročnost posledic načrtovalskega procesa.

4.2 Makroekonomske strateške odločitve

Kot sem že v zgornjem odstavku omenil, je povezava makroekonomske in urejanja prostora nujna. Povezava naj bo močna in ne samo na ravni regij, ampak tudi nižje, med občinami. Oba procesa sta večplastna in nimata samo ene rešitve. Gre za reševanje sistemskih sklopov s pomočjo strateškega managementa oziroma v prostorskem planiranju se vedno bolj uveljavlja »land management«. Ne zajema zgolj prostora kot takšnega, ampak se navezuje na procese, ki se odvijajo v prostoru in zaradi njega.

Da bi zmanjšali pritiske in napačne (izsiljene) zahteve, bi bilo koristno povzeti nove strateške smernice na področju davčne politike in zavarovalniškega trga.

Prvo področje je v domeni Davčne uprave RS in deloma v rokah občin, ki z dodatnimi pristojbinami in datjtvami lahko usmerjajo razmere

na nepremičninskem trgu. V izrazitih turističnih regijah je treba umiriti graditeljske strasti, ki so se razbohotile zaradi visokih donosov od izgradnje do prodaje nepremičnin. Povečanje davščin na nepremičnine je rešitev, vendar je potreben korak naprej – postati morajo stimulativne in NE zaviralne. Stimulirati morajo lastnike, da del svojih zmogljivosti namenijo v turistične namene, na osnovi tega se jim določijo dajatve oziroma popusti pri dajatvah. Na ravni države pa naj bodo izrazitejše prikazane olajšave za uporabo ekoloških gradiv, celotnih zasnov naselij, zazidalnih načrtov, ki upoštevajo usmeritve trajnostnega razvoja. Država, regija in občina s tem veliko pridobe, npr. s promocijo že izvedenih projektov, širjenjem informacij. Tudi prostor je žal ali pa tudi ne postal prostor marketinga. Torej naj se državni marketing usmeri na prikazovanje dobrih zgledov.

Drugi vidik so zavarovalnice. Te potrebujejo dobro bazo objektov (EHIŠ, poplavna območja, ogrožena območja ...), kjer bi bilo določeno, kakšni vplivi so lahko pričakovani iz okolja in na okolje. Praktično to pomeni, da bi v primeru graditve na poplavnem območju bila zavarovalna premija tri- ali večkratna. S tem pričakujemo posredne pozitivne rezultate, ki bi se v časovnem obdobju pokazali kot zmanjšanje zahtev po individualni gradnji zunaj roba naselij in po večjih težnjah po skladnem razvoju. V najboljšem primeru bi se pojavile interesne skupine, ki bi bile pripravljene investirati v izboljšanje prostorskih razmer pod pogojem, da se izdelajo novi zazidalni načrti.

4.3 Komunikacija

Življenjski cikel in makroekonomske strateške odločitve so teoretično podprte, a so v praksi težje sprejemljive. Zakaj? Vedno je vzrok komunikacija. Prav vsi se moramo potruditi za povečanje komuniciranja med seboj. Ločil bi dve skupini, uradi in ustanove ter javno in zasebno. Prva

skupina so t. i. interdisciplinarne vezi, te morajo postati nujne (ne samo priporočene). Sodelovanje s tujino odpira nova obzorja in mogoča je primerljivost, kar privede do kakovostnejšega dela in rezultatov. Tak pristop je nujen pri zajemu podatkov in analitičnem delu, saj le tako zmanjšamo vpliv belih lis v matriki. Pri tej skupini je govor o horizontalni komunikaciji med strokami. Treba je intenzivirati izmenjavo podatkov in znanj med uradi, izobraževalnimi ustanovami, inštituti in ostalimi skupinami. Horizontalne povezave omogočajo široko znanje, ki je nujno pri planiranju prostora in doseganju ciljev sonaravnega razvoja.

Pri načrtovanju prostorskega razvoja je treba narediti še veliko korakov. Prvi je močno povečanje komunikacije, od spodaj navzgor (vertikalna komunikacija) od uporabnika prostora do ministrstva in nasprotno. Ministrstvo mora preiti iz pasivnih posvetov med stroko in javnostjo v aktivne kratke seminarje, kjer bi se informacije in znanje hitreje posredovali. Strategija naj bo usmerjena v hitrejši in uporabnejši prenos znanj.

Mag. Domen Zupančič, MBA, univ. dipl. inž. arh., Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo, Ljubljana
E-pošta: domen.zupancic@arh.uni-lj.si

Viri in literatura

- Dornbusch, R., Fischer, S.: *Macroeconomics*, McGraw Hill, London, UK.
- Gabrijelčič, P. (2002) Slovenija veliko vrtno mesto, Zbornik 12. konference vernakularne arhitekture Alpe Adria. Gospodarstvo in arhitektura, Ljubljana, Slovenija.
- Konti, B. (2002) Biodiversity and environmental health, MBA Course., Inštitut Jozef Stefan, Ljubljana, Slovenija.
- Pučko, D. (2001) Strategic management, ICPE – International MBA degree programme. Faculty of Economics, University of Ljubljana, Slovenija.
- Senge, M. P. (1990) *The Fifth Discipline*, Random House, London, UK.
- Urad Župana Občine Kranjska Gora, Poročilo o neurju v času od 29.08. do 31.08.2003, Gradivo za 9. sejo Občinskega sveta.
- Zupančič, D. (2003) Vernakularna arhitektura in ekonomika gradnje, AR, I. 2003, Št 1.